

Sorkfeber

Smittskyddsläkarnas Smittskyddsblad

Vad är sorkfeber?

Sorkfeber är en s.k. zoonos, en infektionssjukdom som förekommer hos djur och som kan överföras till människa. Smittämnet är ett virus. Sjukdomen tillhör en grupp infektioner som kallas hemorragiska (=blödande) febrar. Dessa finns i alla världsdelar. Smittämnet cirkulerar bland smågnagare. Man säger att smågnagarna utgör smittämnets reservoar. Reservoiren för sorkfeberns virus är skogssorken. I norra Sverige varierar förekomsten av smågnagare. Med tre till fyra års intervall är förekomsten av smågnagare riklig. Under år med riklig sorkförekomst uppträder flera fall av sorkfeber än under de år då djuren är få. Av de fall som årligen anmäls i Sverige finns större delen i Norrland.

Hur blir man smittad?

En infekterad skogssork utsöndrar virus i urinen, saliven och avföringen. Djurens utsöndringar förorenar dammpartiklar i deras omgivning. Smittämnet är under gynnsamma omständigheter motståndskraftigt mot intorkning i två veckor eller mer. När man exempelvis sopar ladan så virvlar dessa dammpartiklar upp och man kan då andas in smittämnet och på så vis bli smittad. Smitta kan också ske genom att man från fingrarna får i sig sorkutsöndring, exempelvis i samband med bärplockning och vedhantering. Särskilt vanlig period för smittoöverföring är under höst och vinter, då sorkar gärna söker sig till och in i bostäder och uthus, som skydd mot väder och rovdjur. Smittan kan överföras endast från skogssorkar, alltså inte från person till person.

Vanliga symtom

Vanliga symtom vid sorkfeber är hög feber, muskelvärk och huvudvärk. Smittämnet kommer in i kroppen via andningsvägarna. Ofta blir njurarna påverkade. Detta gör att man under en period av sjukdomen har mycket små urinmängder. Därefter kommer en period med stora urinmängder innan urinutsöndringen blir normal igen. I Norrland är sorkfeber en relativt vanlig sjukdom. Förmodligen får inte alla smittade en symtomgivande infektion. I Norrland har 5-7 % av befolkningen haft sorkfeber och hela 16 % av lantbrukarna. Man får inga kvarstående men efter genomgången infektion. I genomsnitt har man feber i 1-2 veckor och är sjukskriven i 14 dagar till en månad. Eftersom man förmodligen får en livslång immunitet kan man bara ha sorkfeber en gång i livet.

Behandling

Som vid de flesta virusinfektioner finns ingen behandling utan infektionen självläker och den sjuke blir helt återställd.

Var kan jag ha blivit smittad?

Vanliga smittotillfällen är när man krattar gräsmattor, hämtar hö i ängslador eller ved i en vedbod där sorkar hållit till.

Vad kan man göra för att undvika smitta?

Förekommer sorkgångar på gräsmattan skall man undvika att få i sig damm. Personer som inte haft sorkfeber bör kratta torrt fjolårgräs lämpligen efter regn. Sov inte på golvet i uthus och fjällstugor om det finns sork. Undvik att gnagare kommer in i husen - en del personer har blivit smittade vid diskbänken! Munskydd kan skydda mot smitta när man sopar ladans golv.